

**Bruxelles, 2. srpnja 2025.
(OR. en)**

11145/25

**Međuinstitucijski predmet:
2018/0231 (COD)**

COMPET 674	AGRILEG 110
MI 497	SAN 426
IND 242	DENLEG 28
CONSOM 124	PHYTOSAN 22
JUSTCIV 124	SEMENCES 22
AGRI 321	STATIS 48
AGRIFIN 75	ECOFIN 940
VETER 70	CADREFIN 77

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	1. srpnja 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA o međuevaluaciji Programa jedinstvenog tržišta za razdoblje 2021. – 2027.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 347 final.

Priloženo: COM(2025) 347 final

Bruxelles, 1.7.2025.
COM(2025) 347 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

o meduevaluaciji Programa jedinstvenog tržišta za razdoblje 2021. – 2027.

{SEC(2025) 195 final} - {SWD(2025) 172 final}

1. UVOD

Program jedinstvenog tržišta („Program”) je program financiranja EU-a osmišljen kako bi se jedinstvenom tržištu pomoglo da ostvari svoj puni potencijal, a Europi da se dugoročno oporavi od pandemije bolesti COVID-19. **Uspostavljen je Uredbom (EU) 2021/690**, a provodi se tijekom dugoročnog proračuna EU-a za razdoblje 2021. – 2027. (tzv. višegodišnji financijski okvir)¹.

U članku 3. stavku 1. Uredbe o Programu jedinstvenog tržišta utvrđuju se dva **opća cilja**:

- „poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta, posebno radi zaštite i osnaživanja građana, potrošača i poduzeća, posebice MSP-ova, provedbom prava Unije, olakšavanjem pristupa tržištu, utvrđivanjem normi i promicanjem zdravlja ljudi, životinja i bilja te dobrobiti životinja, uz istodobno poštovanje načelâ održivog razvoja i osiguravanje visoke razine zaštite potrošača, kao i pojačati suradnju među nadležnim tijelima država članica i između nadležnih tijela država članica i Komisije te decentraliziranih agencija Unije,
- razviti, proizvesti i diseminirati visokokvalitetnu, usporedivu, pravodobnu i pouzdanu europsku statistiku kojom se podupire osmišljavanje, praćenje i evaluacija svih politika Unije i pomaže građanima, oblikovateljima politika, tijelima, poduzećima, akademskoj zajednici i medijima donijeti utemeljene odluke i aktivno sudjelovati u demokratskom procesu”.

Tom se uredbom (članak 3. stavak 2.) utvrđuju i specifični ciljevi, na kojima se temelji struktura programa koja se sastoji od stupova:

- prvi stup: povećati djelotvornost unutarnjeg tržišta,
- drugi stup: jačati konkurentnost i održivost malih i srednjih poduzeća (MSP-ova),
- treći stup: osiguravati učinkovite europske norme te međunarodne standarde financijskog i nefinancijskog izvještavanja i revizije,
- četvrti stup: promicati interese potrošača i osigurati visoku razinu zaštite potrošača i sigurnosti proizvoda,
- peti stup: doprinositi visokoj razini zdravlja i sigurnosti ljudi, životinja i bilja u području bilja, životinja, hrane i hrane za životinje,
- šesti stup: razvijati, proizvoditi, diseminirati i priopćavati visokokvalitetnu europsku statistiku.

U skladu s **člankom 18.** Uredbe o Programu jedinstvenog tržišta Komisija u roku od četiri godine od datuma početka provedbe Programa mora provesti njegovu međuevaluaciju, čiji će se rezultati uzeti u obzir u postupku donošenja odluka. Međuevaluacijom je obuhvaćeno razdoblje provedbe od 2021. do 2023.

U okviru evaluacije Program se ocjenjuje u odnosu na svoje **opće i specifične ciljeve**. U skladu sa **Smjernicama za bolju regulativu** evaluacija se temelji na analizi pet evaluacijskih kriterija (djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, dodana vrijednost EU-a, relevantnost). Ocjenjuju se i tri dodatna kriterija, koja se odnose na način na koji je Program osmišljen (fleksibilnost, sinergije, pojednostavnjenje). Zbog složene strukture Programa jedinstvenog tržišta evaluacija se temeljila na pristupu odozdo prema gore, a svaki stup razmotren je zasebno. Komisija je prvo analizirala uspješnost svakog stupa u

¹ [Uredba o Programu jedinstvenog tržišta – 2021/690 – HR – EUR-Lex.](#)

odnosu na specifične ciljeve kako bi procijenila na koji su način doprinijeli općim ciljevima Programa jedinstvenog tržišta i donijela zaključke o Programu u cjelini. **Ovo izvješće prati taj pristup.**

Nalazi, zaključci i stečena iskustva pomoći će Komisiji da planira svoj rad za preostalo razdoblje višegodišnjeg financijskog okvira. Poslužit će i kao čvrsta osnova za osmišljavanje budućih programa i mjera za jedinstveno tržište u financijskom razdoblju nakon 2027.

Ovo izvješće temelji se na priloženom **radnom dokumentu službi Komisije** o evaluaciji, koji je sastavila Komisija. U njemu je navedeno više pojedinosti o samom postupku i rezultatima evaluacije. U evaluaciji je sudjelovao i vanjski izvođač koji je proveo **neovisnu studiju** kako bi se potkrijepili nalazi evaluacije. Evaluacija se temelji i na dokazima koji proizlaze iz savjetovanjâ, procjene učinka, izvješća o praćenju, uključujući godišnja izvješća, i drugih relevantnih podataka.

Metodologija evaluacije uključivala je analizu podataka i triangulaciju nalaza iz različitih upotrijebljenih izvora. Tijekom evaluacije pojavilo se nekoliko **izazova i ograničenja**, koji se mogu razvrstati u dvije kategorije. Prva kategorija odnosi se na nedostatak zajedničke strukture izvješćivanja i sustava pokazatelja koji bi obuhvatili složenost strukture Programa jedinstvenog tržišta i raznolikost njegovih aktivnosti u okviru stupova te odražavali napredak i kumulativni učinak Programa. Druga se odnosi na nedostatnost primarnih i sekundarnih podataka zbog ograničenog broja odgovora na javno savjetovanje, skromnog odaziva na poziv na očitovanje i manjka statističkih podataka za kvantificiranje troškova i koristi Programa te dobivenih rezultata.

2. KONTEKST

Programom jedinstvenog tržišta konsolidiraju se prethodne proračunske linije i šest glavnih programa iz prethodnog financijskog razdoblja (2014. – 2020.). Njime se inicijative kao što su COSME, Program za potrošače i Program za prehrambeni lanac objedinjuju u jedinstveni okvir.

Program jedinstvenog tržišta glavni je instrument financiranja EU-a za održavanje i poboljšanje jedinstvenog tržišta. Strateški je usmjeren na poticanje gospodarskog rasta, smanjenje prepreka i poticanje suradnje, što je u skladu s njegovim općim ciljevima osiguravanja snažnog i integriranog jedinstvenog tržišta.

Ukupni proračun Programa jedinstvenog tržišta za razdoblje 2021. – 2027. iznosi 4,353 milijarde EUR. Od toga je u prve tri godine dodijeljeno 1,909 milijardi EUR, što čini 44 % ukupnog proračuna, a sva sredstva u te prve tri godine provedbe (2021. – 2023.) dodijeljena su u skladu s iznosima navedenima u Uredbi. Dodjela sredstava po stupovima bila je usklađena s okvirom utvrđenim u Uredbi o Programu jedinstvenog tržišta².

Program se **temelji na šest stupova**, a svaki ima specifične ciljeve. Uredbom o Programu jedinstvenog tržišta svakom je stupu dodijeljen okvirni iznos iz ukupnog proračuna, a sredstva iz Programa raspodjeljuju se putem različitih mehanizama prilagođenih posebnim potrebama svakog stupa.

² U članku 4. Uredbe o Programu jedinstvenog tržišta za svaki stup utvrđeni su konkretni iznosi financiranja u eurima.

U okviru Programa jedinstvenog tržišta podupiru se sljedeće **osnovne aktivnosti**:

- prikupljanje podataka, analiza, službene europske statistike, studije i evaluacije u prilog djelotvornoj provedbi i modernizaciji pravnog okvira EU-a,
- inicijative za izgradnju kapaciteta i olakšavanje zajedničkih djelovanja među državama članicama, njihovim relevantnim tijelima, Komisijom i decentraliziranim agencijama EU-a,
- financijska potpora mehanizmima koji pojedincima, potrošačima i predstavnicima poduzeća omogućuju sudjelovanje u postupcima donošenja odluka,
- poboljšanje razmjene i širenja stručnosti i znanja,
- osmišljavanje zajedničkih europskih normi.

Prvi stup odnosi se na unutarnje tržište i pridonosi, primjerice, djelotvornoj provedbi **politika tržišnog natjecanja i pouzdanih mehanizama za nadzor tržišta**; dodijeljeno mu je 557 milijuna EUR (13 %). Ugovorima o javnoj nabavi financirane su aktivnosti kao što su razvoj digitalnih platformi, uključujući CASE@EC i Safety Gate, što je pridonijelo boljoj provedbi tržišnog natjecanja i olakšalo primjenu sigurnijih tržišnih praksi. Te su se aktivnosti izravno odnosile na cilj održavanja unutarnjeg tržišta koje dobro funkcionira.

Drugi stup odnosi se na **MSP-ove, kojima pomaže poticanjem konkurentnosti, olakšavanjem pristupa tržištima te omogućivanjem digitalne i zelene tranzicije**; dodijeljena mu je 1 milijarda EUR (24 %). Dodijeljena bespovratna sredstva pomogla su u pružanju prilagođenih savjetodavnih usluga i ostvarenju mogućnosti međunarodnog umrežavanja u okviru vodećih inicijativa, kao što su (i) Europska poduzetnička mreža (EEN), koja MSP-ovima omogućuje širenje na nova tržišta i uvođenje digitalnih i zelenih tehnologija i (ii) Erasmus za mlade poduzetnike, koja olakšava prekogranične razmjene te potiče inovacije i poduzetnički rast.

Treći stup namijenjen je poboljšanju **postupaka normizacije** i okvira za izvješćivanje kako bi se uspostavile usklađene tržišne prakse, a dodijeljen mu je 221 milijun EUR (5 %). Doprinosi europskim organizacijama za normizaciju i posebna bespovratna sredstva pridonijeli su razvoju i provedbi usklađenih normi kako bi se zajamčila kompatibilnost, olakšala trgovina unutar EU-a i pomoglo EU-u da ostane globalno konkurentan.

Četvrti stup usmjeren je na poboljšanje **zaštite potrošača i sigurnosti proizvoda**, što se postiže koordiniranom provedbom i inicijativama za izgradnju kapaciteta; dodijeljeno mu je 189,5 milijuna EUR (4 %). Bespovratnim sredstvima i javnom nabavom financirani su programi izgradnje kapaciteta za nacionalna tijela i ojačani mehanizmi pravne zaštite potrošača. U primjere koji štite interese potrošača ubrajaju se europski potrošački centri, koji su riješili tisuće prekograničnih sporova, i platforma Safety Gate, koja je ubrzala identifikaciju i uklanjanje nesigurnih proizvoda.

Peti stup bavi se **zdravstvenim i sigurnosnim izazovima** u prehrambenom i poljoprivrednom sektoru, koji se nastoje riješiti promicanjem preventivnih mjera, programa kontrole bolesti i održivih praksi; dodijeljeno mu je 1,68 milijardi EUR (40 %). Bespovratna sredstva pomogla su u provedbi hitnih veterinarskih i fitosanitarnih mjera i programa te aktivnosti sprečavanja antimikrobne otpornosti i rasipanja hrane. Osim toga, ugovorima o javnoj nabavi financirane su inicijative za osposobljavanje u okviru programa „Bolja izobrazba za sigurniju hranu” (BTSF). Zahvaljujući tim aktivnostima ojačane su mjere za sprečavanje bolesti, poboljšana je usklađenost s pravilima EU-a te su povećane sigurnost javnog zdravlja i održivost lanca opskrbe hranom.

U okviru **šestog stupa** izrađuje se **visokokvalitetna europska statistika**, koja služi kao čvrsta baza dokaza za oblikovanje politika i donošenje odluka; dodijeljena su mu 552 milijuna EUR (13 %). Ugovorima o javnoj nabavi i bespovratnim sredstvima dodijeljenima nacionalnim statističkim uredima omogućena je izrada pouzdanih skupova podataka, uključujući pravodobno ažuriranje gospodarskih, socijalnih i okolišnih pokazatelja. Zahvaljujući tim aktivnostima oblikovatelji politika dobili su pristup pouzdanim i relevantnim podacima za učinkovito suočavanje s novim izazovima i prilikama.

3. GLAVNI ZAKLJUČCI

Budući da Program jedinstvenog tržišta ima jedinstvenu strukturu, a aktivnosti se provode u okviru stupova, analiza se primarno bavila specifičnim ciljevima, koji su poslužili kao temelj za nalaze o programu u cjelini. **Zaključci** međuevaluacije Programa **pozitivni su za prve tri godine provedbe (2021. – 2023.)**. Evaluacija je pokazala da su ključne financirane mjere doprinijele postizanju općih i specifičnih ciljeva Programa jedinstvenog tržišta. Međutim, iako su zaključci na sredini provedbenog razdoblja općenito pozitivni, ima prostora za dodatna poboljšanja.

3.1. Djelotvornost

Program jedinstvenog tržišta pokazao se djelotvornim u postizanju svojih ciljeva. **Međutim**, moguća su određena poboljšanja jer nisu svi stupovi jednako djelotvorni.

Aktivnosti koje su financirane u okviru **prvog stupa** Programa jedinstvenog tržišta djelotvorno su doprinijele poboljšanju digitalnih alata u različitim područjima politika, uključujući politiku tržišnog natjecanja, nadzor tržišta, financijske usluge i informiranje potrošača. Uvedena su posebna digitalna rješenja za poboljšanje suradnje s nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje i državama članicama, čime je poboljšana provedba pravila tržišnog natjecanja. Primjeri kao CASE@EC, alat za upravljanje predmetima, i eRFI, Komisijina elektronička istražna platforma, dokaz su napretka. Međutim, uvođenje sustava CASE@EC u svim instrumentima politike tržišnog natjecanja tek je djelomično dovršeno, a starije alate za upravljanje predmetima tek treba postupno ukinuti. Osim toga, alati kao što su internetske stranice „Your Europe” i Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI) znatno su olakšali administrativnu suradnju i javni pristup informacijama EU-a. Međutim, u evaluaciji se naglašava važnost redovitog prikupljanja povratnih informacija korisnika kako bi se bolje procijenio širi učinak tih alata.

Ciljevi **drugog stupa** djelotvorno se ostvaruju, a vodeće inicijative kao što su Europska poduzetnička mreža (EEN) i Erasmus za mlade poduzetnike (EYE) donose dobre rezultate. Klijenti EEN-a navode iznimno visoke stope zadovoljstva i vidljive učinke na poslovne rezultate, dok razmjene u okviru EYE-a imaju visoke stope uspješnosti i potvrđene učinke na učenje. Euroklasteri su djelotvorno iskoristili kaskadna sredstva za potporu otpornosti, digitalizaciji i ozelenjivanju MSP-ova. Mjere za potporu internacionalizaciji, uključujući službe za pomoć u području prava intelektualnog vlasništva i Centar za industrijsku suradnju EU-a i Japana, ostvarile su izvrsne rezultate, uz visoke stope zadovoljstva i znatan broj MSP-ova kojima je pružena pomoć.

Treći stup djelotvorno je potaknuo sudjelovanje dionika u europskim postupcima normizacije i povećao donošenje europskih normi, čime je pružena potpora usklađivanju i ključnim ciljevima politike. Organizacije kao što su Europski odbor za normizaciju (CEN) i Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) postigle su visoke stope

donošenja normi na nacionalnoj razini, ali EU i dalje nije dovoljno zastupljen na međunarodnoj razini, a rad Europskog instituta za telekomunikacijske norme (ETSI) potrebno je poboljšati. U okviru tog stupa pružena je djelotvorna podrška razvoju visokokvalitetnih normi za financijsko i nefinancijsko izvještavanje i reviziju. Zahvaljujući financiranju u okviru Programa jedinstvenog tržišta EFRAG je uspješno razvio prvi skup europskih standarda izvještavanja o održivosti (ESRS) i zastupao stajališta EU-a u financijskom izvještavanju, a PIOB je ojačao nadzor revizijskih standarda, poboljšao višedioničku zastupljenost i bavio se pitanjima od javnog interesa.

Četvrti stup imao je ključnu ulogu u djelotvornom održavanju i jačanju zaštite potrošača u cijelom EU-a i poticanju njihova sudjelovanja u oblikovanju politika. Tim su uspjesima u prvom redu doprinijeli mreža za suradnju u zaštiti potrošača (CPC), sustav brzog uzbunjivanja Safety Gate, europski potrošački centri i inicijativa za sigurnost proizvoda CASP, ali i Europska organizacija za zaštitu potrošača (BEUC), koja je na razini EU-a zastupala mišljenja organizacija potrošača. Osim toga, djelotvorno je poboljšano sudjelovanje potrošača u oblikovanju politika u području financijskih usluga. Organizacije Finance Watch i Better Finance znatno su doprinijele raspravama o politikama, informiranju i zastupanju interesa potrošača. Međutim, rezultati istraživanja pokazuju da je potrebno poboljšati vidljivost aktivnosti tih organizacija i komunikaciju o njima.

Peti stup djelotvorno je doprinio poboljšanju zdravlja i sigurnosti u cijelom EU-u. Podupirao je iskorjenjivanje i obuzdavanje bolesti životinja, kao što su afrička svinjska kuga i visokopatogena influenza ptica, te smanjio broj slučajeva zaraze brucelozom, bjesnoćom i salmonelom u populacijama peradi. Sufinancirane mjere pomogle su državama članicama da iskorijene organizme štetne za bilje, kao što su *Xylella fastidiosa*, strizibube i borova nematoda, ili spriječe njihovo širenje. Kvantitativni podaci koje su dostavili države članice i dionici upućuju na pozitivne učinke, ali nije jasno u kojoj im je mjeri doprinio upravo Program jedinstvenog tržišta. Fleksibilnost u veterinarskim i fitosanitarnim programima rada omogućila je da se sredstva preraspodijele na hitne izazove, čime se povećala djelotvornost. Međutim, smanjene stope sufinanciranja stvorile su proračunske izazove za tijela nekoliko država članica. Peti stup djelotvorno je doprinio poboljšanju vještina i razmjeni znanja među dionicima putem programa BTSF, referentnog laboratorija EU-a i mreža referentnih centara. Djelotvorno je pomogao i u borbi protiv antimikrobne otpornosti, sprečavanju rasipanja hrane i poboljšanju standarda dobrobiti životinja.

Šesti stup djelotvorno je poboljšao kvalitetu i pravodobnost europske statistike, čime je stvorena čvrsta baza dokaza za oblikovanje politika na cijelom jedinstvenom tržištu i u ključnim područjima, kao što su zelena i digitalna tranzicija te socijalna prava. Podaci Eurostata bili su ključni za osmišljavanje važnih strategija EU-a, uključujući instrument NextGenerationEU, europski zeleni plan i plan RePowerEU, a ujedno su olakšali učinkovite odgovore na krize kao što su energetska kriza i pandemija bolesti COVID-19. Europski statistički program (ESP) proširio je statističku pokrivenost i uveo metodološka poboljšanja, nove izvore podataka i bolje postupke validacije te tako znatno poboljšao pouzdanost podataka. Visoka razina povjerenja korisnika u europsku statistiku, koju je 2024. iskazalo 95 % ispitanika, dokaz je uspjeha stupa u ispunjavanju potreba oblikovatelja politika i dionika.

3.2. Učinkovitost

Provedba Programa bila je **učinkovita**, uz učinkovitu raspodjelu resursa i znakove isplativosti. Korisnici općenito smatraju da su troškovi i koristi razmjerni te da nema

nerazmjernog administrativnog opterećenja. Međutim, mogla bi se poboljšati učinkovitost nekih aktivnosti u okviru stupova, primjerice sustava eGrants.

Učinkovitost **prvog stupa** Programa jedinstvenog tržišta poboljšana je dodjelom sredstava za aktivnosti javne nabave kojima se upravlja u okviru natječajnog postupka Komisije, čime je omogućeno ciljano i resursno učinkovito pružanje usluga. Digitalni alati, kao što su eRFI i IMI, razvijeni su i održavani uz niske troškove te su zamijenili suvišne sustave i poboljšali razmjenu informacija među nacionalnim tijelima, poduzećima i javnosti. Međutim, u konsolidaciji proračunskih linija zabilježeno je ograničeno povećanje učinkovitosti jer su uvedena tek manja administrativna pojednostavnjenja i bolji mehanizmi prijenosa proračunskih sredstava u usporedbi s prethodnim razdobljem financiranja. Kako bi se maksimalno povećala učinkovitost, i dalje treba poboljšavati aktivnosti osposobljavanja i uzajamnog učenja, što uključuje pojednostavnjenje mogućnosti obračuna troškova za bespovratna sredstva.

Financijska potpora trećim stranama iz **drugog stupa** učinkovita je za potporu malim poduzećima, ali može dovesti do administrativnog opterećenja za manje i manje iskusne konzorcije koji primaju sredstva iz Programa jedinstvenog tržišta. Korisnici općenito smatraju da su administrativni zahtjevi razumni, a MSP-ovi koji su klijenti EEN-a navode da su usluge učinkovito usklađene s poslovnim potrebama. Učinkovitost se poboljšava pojednostavnjenjem postupaka, što uključuje razvoj standardnih predložaka, platforme za središnje upravljanje i boljih uvjeta plaćanja, a manje programske mjere najbolje je provoditi u slučajevima kad je to jasno opravdano, kao što je pilot-projektiranje inovativnih pristupa.

Treći stup poboljšao je transparentnost financijskog izvještavanja, koje je pojednostavnjeno uvođenjem jediničnih troškova. Međutim, početna tranzicija dovela je do administrativnog opterećenja, uključujući dvostruke postupke u sustavu eGrants i nedovoljne naknade putnih troškova tijekom inflacije. Korisnici su učinkovito upravljali sredstvima kako bi osigurali vrijednost za uloženi novac i aktivno radili na diversifikaciji izvora financiranja, ali napredak se razlikuje među organizacijama, kao što su Zaklada za međunarodne standarde financijskog izvještavanja (Zaklada IFRS), Europska savjetodavna skupina za financijsko izvještavanje (EFRAG) i Odbor za nadzor javnog interesa (PIOB). Osiguravanje dostatnog javnog financiranja za EFRAG i održivog modela financiranja PIOB-a neophodno je za održavanje neovisnosti i podupiranje visokokvalitetnog korporativnog izvješćivanja i izvješćivanja o održivosti, što je ključno za ulagače i tržišta kapitala.

Zahvaljujući prelasku na javnu nabavu u **četvrtom stupu** poboljšana je učinkovitost u rješavanju pitanja potrošača o temama koje se stalno razvijaju, kao što su digitalna prava i sigurnost proizvoda, što potvrđuju dokazi prikupljeni u anketama i studijama. Organizacija Better Finance bila je iznimno produktivna i djelotvorna te ostvarila znatne rezultate po osobi i veću izvrsnost u usporedbi s organizacijama slične veličine. Organizacija Finance Watch također je bila iznimno učinkovita te ostvarila znatne rezultate, posebno u komunikacijskim aktivnostima, i kvalitetno radila na temama kao što su financijske zloporabe, financiranje zelenih MSP-ova i prezaduženost.

U okviru **petog stupa** učinkovito se podupiru veterinarski i fitosanitarni programi, djelotvorno se preraspodjeljuju sredstva za prioritetne bolesti, kao što su afrička svinjska kuga i visokopatogena influenza ptica, te se sufinanciraju mjere za ublažavanje izbijanja organizama štetnih za bilje, kao što su *Xylella fastidiosa* i borova nematoda. U analizama troškovne učinkovitosti odgovora financiranih iz Programa jedinstvenog tržišta koji su

usmjereni na visokopatogenu influencu ptica i organizam *Xylella fastidiosa* ističe se uloga Programa u smanjenju financijskog opterećenja država članica. Potporom Platformi WOAHA-a za dobrobit životinja ojačana je provedba standarda dobrobiti životinja u cijeloj Europi. Osim toga, program BTSF zabilježio je znatno smanjenje jediničnih troškova po osposobljavanju i po sudioniku, uglavnom zbog prelaska na internetske formate.

Šesti stup pokazao se učinkovitim u raspodjeli resursa, pri čemu su dionici prepoznali troškovnu učinkovitost ESP-a i razmjerne koristi koje on donosi. Povećanju učinkovitosti doprinijeli su automatizacija i pojednostavnjeni statistički postupci te smanjenje ljudskih resursa u okviru Europskog statističkog sustava (ESS). Međutim, dionici upozoravaju da bi svako daljnje smanjenje broja osoblja moglo otežati sposobnost ESP-a da zadovolji sve veću potražnju za detaljnim i pravodobnim statističkim podacima i ulaže u nove tehnologije. Pojednostavnjenjem zakonodavstva i usvajanjem elektroničkih alata uspješno je smanjeno administrativno opterećenje, a dionici navode da je u tom području ostvaren umjeren do velik uspjeh. Oslanjanje ESP-a na različite izvore financiranja, uključujući sredstva na osnovi daljnjeg delegiranja, pomoglo je u razvoju prilagođene statistike. Međutim, dionici naglašavaju važnost strukture financiranja kojom se ostvaruju autonomija i dugoročna učinkovitost.

3.3. Usklađenost

U okviru evaluacije utvrđeno je da Program jedinstvenog tržišta pokazuje **unutarnju usklađenost**. Ne postoje preklapanja između stupova i područja djelovanja jer je svaki stup usmjeren na druga područja politike s različitim regulatornim okvirima. Program je usklađen i s drugim programima višegodišnjeg financijskog okvira čije aktivnosti nisu obuhvaćene Programom jedinstvenog tržišta, kao i s regulatornim okvirom, strategijama i širim ciljevima EU-a (vanjska usklađenost). Međutim, treba imati na umu da međutematska i raznolika priroda Programa jedinstvenog tržišta može povećati složenost cjelokupne koordinacije programa, što bi pak moglo utjecati na usklađenost aktivnosti.

Prvi stup pokazuje i unutarnju i vanjsku usklađenost. Njegove su aktivnosti međusobno usklađene u ostvarivanju ciljeva utvrđenih u Uredbi o Programu jedinstvenog tržišta te su u skladu s općim strategijama i prioritetima Komisije. Međutim, konsolidacija aktivnosti u okviru stupa nije dovela do očekivanih sinergija ni zajedničkih mjera integriranog financijskog instrumenta.

Drugi stup pokazuje unutarnju i vanjsku usklađenost zahvaljujući poboljšanim sinergijama i suradnji u okviru vodećih mjera, kao što su službe za pomoć u području prava intelektualnog vlasništva. Međutim, manje ili manje kontinuirane mjere slabije su povezane s drugim aktivnostima. Dionici su svjesni da je koordinacija zahtjevna zbog međutematske strukture Programa jedinstvenog tržišta, ali ovaj stup ima koristi od šireg dosega i snažnijeg položaja Programa jedinstvenog tržišta. Primjeri sinergija s drugim stupovima Programa jedinstvenog tržišta i programima EU-a (kao što su Obzor Europa te nacionalne i regionalne inicijative) pokazuju da je stup usklađen sa širim okvirima potpore, posebno s EEN-om, te da ih dopunjuje.

Treći stup pokazuje unutarnju i vanjsku usklađenost, a spajanje proračunskih linija za europsku normizaciju i financijsko izvještavanje nije dovelo do nedosljednosti. Posebna priroda njegovih aktivnosti smanjuje rizik od preklapanja ili sukoba unutar samog stupa, ali i s drugim stupovima. Operativna potpora Programa jedinstvenog tržišta za normizaciju potpuno je usklađena s financiranjem specifičnim za projekte iz programa kao što su Obzor Europa i LIFE. Tako se jačaju sinergije i ostvaruje napredak u prioritetima EU-a, kao što su europski zeleni plan i digitalna tranzicija. EFRAG je dobio novi mandat za razvoj

ESRS-a, čime se popunjava kritična praznina u izvješćivanju o održivosti, a posebna pozornost posvećuje se interoperabilnosti s globalnim normama radi dosljednosti s međunarodnim okvirima.

Četvrti stup pokazuje dobru unutarnju i vanjsku usklađenost s obzirom na to da su njegove aktivnosti usklađene s ciljevima Uredbe o Programu jedinstvenog tržišta i dopunjuju šire inicijative EU-a, kao što je Nova strategija za potrošače. Rad korisnika, uključujući organizacije BEUC, Better Finance i Finance Watch, odražava suradnički pristup u odgovoru na opća pitanja potrošača i poteškoće s financijskim uslugama. Osim toga, stup dopunjuje druge stupove Programa jedinstvenog tržišta, kao što su prvi stup o nadzoru tržišta i treći stup o utvrđivanju normi. Dopunjuje i programe Obzor Europa i Digitalna Europa, čime se jamči usklađenost s ključnim prioritetima EU-a u području održivosti, digitalizacije i zaštite potrošača.

Dijelovi **petog stupa** koji se odnose na sigurnost hrane pokazuju dobru unutarnju usklađenost, a aktivnosti u području zdravlja životinja i bilja međusobno se dopunjuju kako bi cijeli prehrambeni lanac bio siguran. Kad je riječ o vanjskoj usklađenosti, u okviru stupa provode se inicijative za, na primjer, smanjenje rasipanja hrane, smanjenje upotrebe pesticida i borbu protiv antimikrobne otpornosti, koje su u skladu s prioritetima EU-a, uključujući europski zeleni plan, strategiju „od polja do stola” i mjere zajedničke poljoprivredne politike (ZPP). Taj stup jasno dopunjuje druge programe, posebno Obzor Europa i program „EU za zdravlje”, pri čemu je svaki od njih usmjeren na različite, ali koordinirane aspekte održive poljoprivrede, ublažavanja antimikrobne otpornosti i okolišne održivosti. Time se maksimalno povećava učinak i izbjegava udvostručavanje rada.

Ciljevi i aktivnosti **šestog stupa** pokazuju dobru unutarnju i vanjsku usklađenost, kojoj doprinose pravni okviri za dosljednu i usporedivu statistiku u državama članicama. Usklađenost se postiže pravnim okvirima, radom upravljačkih tijela i koordinacijom sa strategijama EU-a. Suradnjom s ESB-om i međunarodnim organizacijama poboljšava se učinkovitost i dosljednost s globalnim normama.

3.4. Dodana vrijednost EU-a

Program jedinstvenog tržišta stvara **dodanu vrijednost** koja se ne bi mogla postići financiranjem na nacionalnoj razini. Financirane aktivnosti Komisiji omogućuju da ispuni svoje pravne obveze rješavanja pitanja koja su u njezinoj nadležnosti. Djelovanje na razini EU-a potrebno je i zbog prirode izazova i potreba koji se odnose na funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Program jedinstvenog tržišta na taj način donosi prekogranične koristi i ekonomije razmjera koje se ne bi mogle ostvariti samo djelovanjem na nacionalnoj razini, što dodatno naglašava njegovu dodanu vrijednost.

Prvi stup donosi dodanu vrijednost EU-a jer Komisiji omogućuje da ispuni svoje pravne odgovornosti, koje se ne mogu delegirati državama članicama, te postiže ekonomije razmjera. Potpora Programa prekograničnim uslugama, kao što su koordinacija među nacionalnim tijelima, provedba prava EU-a i zajednički informatički alati, donosi koristi koje se ne mogu ostvariti na nacionalnoj razini. Te su aktivnosti ključne za produbljivanje jedinstvenog tržišta, poticanje konkurentnosti te učinkovit razvoj i praćenje prava i politika EU-a. Osim toga, u evaluaciji se ističe da bi bez financiranja u okviru Programa jedinstvenog tržišta bili potrebni alternativni izvori financiranja EU-a kako bi se ispunile te obveze.

Drugi stup ima znatnu dodanu vrijednost EU-a jer potiče prekograničnu suradnju, omogućuje uzajamno učenje te pruža referentne vrijednosti i smjernice o politici za MSP-ove, što nacionalni programi ne mogu ostvariti. Savjetovanja s dionicima dosljedno su potvrdila jedinstvenu vrijednost inicijativa na razini EU-a u usklađivanju propisa i okvira za jedinstveno tržište. Problem neujednačenog sudjelovanja u pozivima i projektima nastoji se riješiti tako što su aktivnosti promidžbe i zahtjevi za konzorcije preusmjereni na nedovoljno zastupljene zemlje kako bi se postigla šira uključenost i održiva dodana vrijednost EU-a.

Treći stup stvara veliku dodanu vrijednost EU-a jer omogućuje kontinuiranu potporu organizacijama iz Priloga III. (organizacije koje u europskoj normizaciji zastupaju MSP-ove, potrošače te ekološke i društvene interese³), koje ovise o financiranju iz Programa jedinstvenog tržišta kako bi ostale aktivne i uključene u postupke normizacije. Bez financiranja EU-a postoji rizik od ponovne nacionalizacije, što bi moglo ugroziti jedinstveni stav EU-a u međunarodnim gospodarskim i financijskim forumima te smanjiti usklađenost i djelotvornost. Djelovanje EU-a ključno je za nadzor i koordinaciju kako bi se rad na normizaciji uskladio sa zakonodavstvom EU-a i javnim interesima, spriječila fragmentacija tržišta te zajamčile visokokvalitetne i primjenjive norme.

Četvrti stup donosi znatnu dodanu vrijednost EU-a jer se u okviru njega financiraju studije i prikupljaju podaci o pitanjima relevantnima za potrošače, što oblikovateljima politika omogućuje da se pozabave novim rizicima, utvrde referentne vrijednosti uspješnosti država članica i osmisle koordinirane provedbene mjere. Program jedinstvenog tržišta podupire zagovaranje prava potrošača na razini EU-a i omogućuje njihovu zastupljenost u područjima kao što su financijske usluge, koje se ne bi mogle jednako dobro sagledati na nacionalnoj razini. Osim toga, suradnja s međunarodnim organizacijama i trećim zemljama jača područje primjene i učinak politike zaštite potrošača EU-a, koja se oslanja na koordinirane mjere utemeljene na podacima za rješavanje prekograničnih izazova i učinkovito zagovaranje interesa potrošača.

Mjere u okviru **petog stupa** pozitivno utječu na zaštitu zdravlja ljudi, životinja i biljaka jer pridonose informiranju potrošača i razmjeni znanja te poboljšavaju održivost prehrambenih sustava. Stup donosi znatnu dodanu vrijednost EU-a jer omogućuje koordinirano djelovanje u području zdravlja životinja i bilja koje države članice ne bi mogle same ostvariti ili bi teško mogle same financirati. Financiranjem u okviru Programa jedinstvenog tržišta podupiru se veterinarske i fitosanitarne hitne mjere i programi, banke cjepiva (koje su ključne za suzbijanje prekograničnih bolesti životinja i organizama štetnih za bilje) te ključni alati kao što su referentni laboratoriji EU-a i osposobljavanje u okviru programa BTSF. Sve to uvelike doprinosi poboljšanju kapaciteta službenih kontrola država članica, usklađivanju provedbe i uspostavi dosljednog pristupa potrebnog za neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

Šesti stup donosi veliku dodanu vrijednost EU-a jer pomaže da podaci EU-a budu nepristrani i pouzdani te da se usklađeno mogu usporediti među državama članicama. Centralizirani okvir i metodološki napredak znatno su poboljšali kvalitetu i pravodobnost podataka, što omogućuje informirano donošenje odluka. Inicijative kao što je Europski statistički pregled pokazatelja oporavka uspješno se prilagođavaju novim potrebama, a bespovratnim sredstvima i zajedničkim mjerama jačaju se kapaciteti država članica. Dionici općenito cijene ESP zbog ključne uloge u izradi ujednačene i standardizirane statistike koja je ključna za oblikovanje politika, a države članice ne bi je mogle same

³ [Uredba o normizaciji – 1025/2012 – HR – EUR-Lex.](#)

izraditi. Usklađenost Eurostata s globalnim normama dodatno naglašava važnost njegovih aktivnosti.

3.5. Relevantnost

Ciljevi Programa jedinstvenog tržišta i aktivnosti koje se provode u okviru svih njegovih stupova i dalje su **relevantni** za potrebe jedinstvenog tržišta i pokazuju određeni stupanj prilagodljivosti u odgovoru na nove i nepredviđene izazove (npr. COVID-19, Ukrajina), čak i s relativno skromnim proračunom koji nije predviđao inflacijski pritisak ili te događaje tijekom provedbe programa. Važnost Programa još je veća kad se u obzir uzmu novi politički izazovi na koje se upućuje u novim političkim smjernicama⁴ te na koje su se u svojim nedavnim izvješćima osvrnuli Enrico Letta i Mario Draghi⁵. Međutim, potrebno je povećati skroman proračun Programa te poboljšati vidljivost određenih aktivnosti i komunikaciju o njima kako bi Program i dalje odgovarao potrebama javnosti i poduzeća, ali i političkim izazovima EU-a općenito.

Prvi stup i dalje je vrlo relevantan jer podupire provedbu zakonodavstva EU-a, pravila tržišnog natjecanja, informatičke sustave i rad koordinacijskih skupina koje su usklađene sa strategijama i prioritetima Komisije. Očekuje se da će se njegova važnost dodatno povećati kako bude nastavio doprinositi rastu, ulaganjima te dovršetku jedinstvenog tržišta, uključujući stvaranje unije štednje i ulaganja u skladu s političkim smjernicama za razdoblje 2024. – 2029.

Ciljevi i mjere **drugog stupa** iznimno su relevantni. Blisko su usklađeni sa strategijama i prioritetima EU-a te s programima rada osmišljenima na temelju sveobuhvatnih savjetovanja s dionicima kako bi se zajamčilo da zadovoljavaju nove potrebe MSP-ova i jedinstvenog tržišta. Međutim, poboljšanja bi se mogla postići izričitim povezivanjem aktivnosti s ciljevima u programima rada i izbjegavanjem preopterećivanja korisnika s previše zahtjeva.

Treći stup i dalje je relevantan jer je dobro usklađen s potrebama tržišta, podupire slobodno kretanje kapitala na jedinstvenom tržištu, potiče konkurentnost poduzeća iz EU-a na globalnim tržištima kapitala i jamči zastupljenost interesa EU-a u postupku utvrđivanja normi. Aktivnosti, kao što je EFRAG-ov razvoj standarda izvješćivanja o održivosti u skladu s Direktivom o korporativnom izvješćivanju o održivosti, ključne su za provedbu prava EU-a, utječu na globalnu normizaciju i rješenje su za sve veću važnost izvješćivanja o održivosti.

Četvrti stup i dalje je vrlo relevantan jer se u okviru njega provode aktivnosti za zaštitu potrošača i financijske usluge koje su usklađene s Novom strategijom za potrošače i prioritetima EU-a. Inicijative, kao što je Consumer PRO, bespovratna sredstva za ARS i informatički alati, kao što su sustav brzog uzbunjivanja Safety Gate i mrežni pauci za e-nadzor, učinkovito podupiru provedbena tijela, jačaju položaj potrošača i jamče sigurnost proizvoda. Organizacije korisnice Better Finance i Finance Watch imaju ključnu ulogu u zastupanju potrošača financijskih usluga, a njihova će stručnost biti sve važnija kako se EU bude usmjeravao na uniju štednje i ulaganja te financijsku pismenost. Međutim, u budućnosti će im možda biti potrebna veća vidljivost i resursi.

⁴ [Europska komisija, političke smjernice za Komisiju za razdoblje 2024. – 2029.](#)

⁵ Izvješće M. Draghija, [Konkurentnost EU-a: Pogled u budućnost – Europska komisija](#). Izvješće E. Lette, [Enrico Letta – Više od tržišta \(travanj 2024.\)](#).

Peti stup doprinosi snažnijem i usklađenijem jedinstvenom tržištu i vrlo je važan za promjenjive potrebe prehrambenog lanca EU-a. U okviru njega razmatraju se ključna pitanja kao što su nove bolesti, antimikrobna otpornost, sigurnost hrane i održive prakse. Sufinancirane hitne mjere za bolesti životinja i bilja doprinijele su smanjenju opterećenja poljoprivrednika. Aktivnosti usmjerene na nadzor, laboratorijske inspekcije i održivu proizvodnju hrane usklađene su sa širim politikama EU-a, kao što su europski zeleni plan i strategija „od polja do stola”, što znači da je stup kontinuirano relevantan za rješavanje izazova u području javnog zdravlja i održivosti.

Šesti stup i dalje je iznimno relevantan. Dobro je usklađen s potrebama ESS-a i drugih dionika te odgovara na promjenjive prioritete politike i zahtjeve za podatke. Iako je ESS pokazao prilagodljivost, posebno tijekom kriza kao što su pandemija bolesti COVID-19 i rat u Ukrajini, nedostaci u regionalnoj granularnosti podataka, pravodobnosti i integraciji novih izvora podataka ukazuju na potrebu za kontinuiranim inovacijama i poboljšanjima kako bi se odgovorilo na nove zahtjeve politika.

3.6. Fleksibilnost

Program jedinstvenog tržišta je djelomično ostvario očekivane koristi integriranog programa. Međutim, iako je donio neke pozitivne rezultate, njegov puni potencijal za **fleksibilnost** još nije iskorišten. Proračunski prijenosi sastojali su se od relativno malih iznosa, i to među proračunskim linijama kojima upravlja ista služba Komisije.

3.7. Pojednostavnjenje

Unatoč nekim dokazima u međuevaluaciji, ukupno **pojednostavnjenje** na razini Programa nije na očekivanoj razini. Određena pojednostavnjenja rezultat su jedinstvene pravne osnove Programa. Naime, Komisija je morala pripremiti samo jedan prijedlog, a Parlament i Vijeće morali su donijeti samo jednu uredbu. Međutim, malo je dokaza o drugim pojednostavnjenjima jer je za različita područja politika i dalje je potrebno više odbora i programa rada.

3.8. Sinergije

Očekivane **sinergije** od konsolidacije aktivnosti u jedinstveni financijski instrument nisu u potpunosti ostvarene, ali postoji suradnja među područjima politika, što upućuje na dobru suradnju među službama Komisije. Zajedničke aktivnosti provedene su u više stupova, ali moglo bi ih se osmisliti još više.

4. PREPORUKE

Iako su zaključci na sredini provedbenog razdoblja općenito pozitivni, ima prostora za poboljšanja. Budući da ima ograničen proračun i fiksni programski raspored, bez znatnog povećanja proračuna u Program se teško mogu uklopiti novi prioriteti politike. Osim toga, zbog inflacije koja je viša od očekivane smanjio se broj i opseg mjera koje bi se mogle provesti.

Trebalo bi dodatno iskoristiti **potencijal za fleksibilnost, sinergije i pojednostavnjenje** kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristio jedinstveni dizajn Programa jedinstvenog tržišta. Službe Komisije odgovorne za svaki stup Programa jedinstvenog tržišta mogle bi istražiti izvedivost pokretanja većeg broja zajedničkih djelovanja, kao što su osposobljavanje među stupovima, aktivnosti zajedničke nabave, zajednička nabava baza

podataka, zajedničke studije, istraživanja Eurobarometra, okvirni ugovori i zajednički projekti informatičke tehnologije. Trebalo bi razmotriti pojednostavnjenje alata eGrants.

Prikupljanje podataka o postizanju pokazatelja moglo bi se pojednostavniti. Sustavnije prikupljanje podataka u svim stupovima poboljšalo bi procjenu provedbe Programa. Na temelju toga Komisija bi mogla donijeti korektivne mjere kako bi aktivnosti djelotvorno i učinkovito doprinosile postizanju ciljeva te ostale relevantne i usklađene u okviru Programa jedinstvenog tržišta, ali i sa širim prioritetima EU-a.

Određeni pokazatelji **u okviru za praćenje i evaluaciju** mogli bi se ažurirati i doraditi kako bi bili bolje prilagođeni Programu jedinstvenog tržišta i bolje odražavali njegovu uspješnost. Time bi se poboljšalo i prikupljanje podataka i bolje uskladio okvir s logikom intervencije, a u konačnici i poboljšala procjena provedbe Programa, posebno tijekom završne evaluacije.

Prvi stup: češće prikupljanje relevantnih informacija od korisnika usluga kao što su portal „Your Europe Advice” (Vaša Europa – Savjeti) i Kompas taksonomije EU-a poboljšalo bi praćenje zadovoljstva korisnika i pružanja usluga⁶. Uvođenjem jedinstvenog sustava izvješćivanja u svim proračunskim linijama pojednostavnilo bi se praćenje aktivnosti, ostvarenja i rezultata. To bi moglo dovesti do potencijalnih sinergija u područjima kao što su zajednička nabava, osposobljavanje i koordinirana provedba u više područja.

Drugi stup: sustavnim praćenjem pokazatelja ostvarenja i rezultata u izvješćima o projektima utvrdili bi se svi MSP-ovi koji primaju potporu u okviru Programa jedinstvenog tržišta, a izričitim povezivanjem tih pokazatelja sa specifičnim ciljevima dodatno bi se razjasnio učinak Programa. Pokazatelji rezultata mogli bi se poboljšati povezivanjem zadovoljstva MSP-ova s primljenom potporom i svim daljnjim mjerama koje poduzimaju. U okviru usklađenog istraživanja trebalo bi pokušati prikupiti podatke o učinku, na primjer, rasta, digitalizacije i internacionalizacije.

Treći stup: uspostavom jasnijih mehanizama praćenja i povratnih informacija za sudjelovanje u postupcima normizacije poboljšalo bi se razumijevanje načina na koji financijska sredstva EU-a (posebno ona namijenjena organizacijama iz Priloga III.) utječu na sudjelovanje dionika. Bez tih financijskih sredstava bila bi znatno narušena sposobnost nekih organizacija koje se financiraju radi potpore razvoju standarda financijskog i nefinancijskog izvješćivanja da nastave s aktivnostima koje su ključne za ciljeve politike EU-a. Stoga je potrebno povećati i osnovu za financiranje tih organizacija.

Četvrti stup: iskustvo s Programom pokazalo je da su pokazatelji za mjerenje kvantitativnih rezultata korisnika potrebni, ali da dovode do određenih poteškoća u mjerenju kvalitete ili učinka aktivnosti. Neki su se korisnici susreli i s financijskim poteškoćama zbog povećane inflacije koja nije bila pokrivena iznosima prvotno dodijeljenima u okviru Programa jedinstvenog tržišta. Usklađenost i sigurnost proizvoda poboljšale bi se povećanjem broja službenika za nadzor tržišta, boljom suradnjom s carinskim tijelima, bržim širenjem rezultata istraživanja i češćim pozivima za financiranje. Različite razine sredstava među sudionicima bespovratnih sredstava mogle su utjecati na razinu postignuća tih mjera, posebno ako je potrebno odgovarajuće financiranje.

Peti stup: utvrđivanje pokazatelja radi poboljšanja okvira za praćenje Programa pomoglo bi da se bolje izmjere djelotvornost i učinkovitost financiranih aktivnosti, na primjer u

⁶ Portal „Your Europe” sadržava mehanizam povratnih informacija i provodi godišnju anketu za prikupljanje povratnih informacija korisnika.

svrhu praćenja napretka i učinka aktivnosti referentnih centara Europske unije za dobrobit životinja. Pomoglo bi i da se bolje procijeni u kojoj mjeri te aktivnosti doprinose neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta. Pristup pričuvi za pomoć u nuždi potreban je za učinkovitu provedbu hitnih veterinarskih i fitosanitarnih mjera i programa.

Šesti stup: potrebno je nastaviti ulagati u nove tehnologije i inovativne izvore podataka. Ključno je poboljšati prilagodljivost brzom tehnološkom razvoju te je potrebno stalno raditi na poboljšanju pravodobnosti, smanjenju kašnjenja u objavljivanju i jačanju inicijativa za izgradnju kapaciteta među državama članicama. Davanje prednosti statističkim rezultatima i kontinuirana koordinacija s drugim tijelima EU-a potrebni su kako bi se učinkovito zadovoljile najkritičnije potrebe za podacima s najvećim učinkom. U tu svrhu trebalo bi razviti kvalitetnije mehanizme za poticanje angažmana korisnika i bolje razumijevanje njihovih potreba i prioriteta, uključujući pravodobnije i uključivije povratne informacije. Smatra se važnim da stup europske statistike, uključujući njegove aktivnosti i proračun, ostane razgraničen u okviru buduće strukture višegodišnjeg financijskog okvira kako bi se naglasila njegova neovisna i nepristrana priroda.